

Улахан бөлөх оболоругар тулалыыр эйгэ уонна уруууй дьарыгын кэнспизгэ

Иитээччи: Олесова Е.Х.

№11 «Чэчир» оҕо ууһаана

Кэптэни, Уус-Алдан улууһа

Темата: «Тоҕо хаар туһэрий?»

Сыала-соруга: -Сахабыт сирин биир ураты кестуутун, кэмин Кыбыны керуу-ырытыгы;- Хаар туохтан турарын, того туһэрин билии;- Киистэнэн сепке тутан хаары уруууйдуурга уэрэтии; - Айылба кэрэ кестуутун таптыырга иитии.

Туттуллар матырыйаал: Муус чопчута, салаппаан, дуоска, кыра етуйэ. Ецнеех кумаабы, мацан гуашь, кисточка, ыстакаан, тирээпкэ (слайд, проектор, портативнай колонка)

Дьарык хаамыыта:

-Утуе кунунэн оболоор! Мацнайгы хаар туспутэ субу сацардыы буолла. Салгын хайдах эрэ серуудуйбут, бэл сыттыын уларыыбыт. Хаамтахха, сып –сымнаһас хаар хаачыгырыыр. Сир урдэ, дьиэлэр сарайдара, от-мас, киби керере барыта мап-мацан, сып-сымнаһас уонна сабыс-саца курдук буолбут. (слайды керуу)

- Оболоор...кыбын буолла даһаны, сиргэ хаар туһэр. Тоҕо хаар туһэрий? Тоҕо диэтэххэ салгын температурата намтыыр(тымныйар), туһэр эбит. Ол иһин уу паара былыкка кэлэн, кристаалга кубулуйар. Ол кристаалбыт аата хаар буолар. Хаар кыырпаһа кып-кыра тоцмут ууттан турар, кини салгынтан биһиэхэ мацан дьуьуннээх буолан кестер. Того диэтэххэ кини муустан турар. Ону билэргэ биһиги, кыракый уопут оцоруохпутун сеп...

Уопут оцоруу. Кыра муус чопчутун ыламмыт кып-кыра бытархай гына бытарытабыт. Муустан кэлбит бытархай порошокпут мацан дьуьуннээх буолоуоһа...

- Онтон хаары тэбистэхпитинэ хаар хачыгырыыр, ити хаарга баар бытархай кристаалларбыт тыаһа иһиллэр. Хаарбыт мелуууенунэн элбэх буолан, тыаһа улаханлык, учугэйдик хачыгыраан иһиллэр.

Физминутка. Хаар мечекелерунэн хаар бырахсан оонньообун.

- Аны билигин хаар туһэрин уруууйдуохпут.

- Биьихэ наада кисточка,уулаах ыстакаан, мацан кырааска, кырааскабытын соторбутугар тирээпкэ уонна халлаан куех дьуьуннээх лиис кумаа5ы.

- Уруьуйбутун са5алыбыт. Бастаан кисточкабытын ууга илитэбит. Ордук уутун ылабыт уонна мацан кырааска5а уган булкуйабыт. Дьэ, уонна кириэстии быьыылаах гына уруьуйдаан туьэрэбит.Сотору буола-буола киистэчкэбитин ууга илитэн, кырааска5а булкуйан уруьуйдуурбутун умнубаппыт. Маннык хаар сиргэ туьэ турарын курдук оцоробут. Онтон хаарбыт сиргэ тустэ5инэ,мацан покрывало курдук барытын хаарынан буруйэр. Биьиги эмиэ оннук лииспит аллараа еттугэр хойуу элбэх хаары уруьуйдуохпут. Оччогуна биьиги уруьуйбутугар сирбит эмиэ барыта мацан покрывало курдук буруллуе. Дьицнээх хаар туспутун курдук буолуо. Эьихэ эмиэ маннык кыраьыабай уруьуй буолуога.

(О5олор улэлэрэ, хаар туьунан на5ыл ырыа тыаьыыр)

Тумук. О5олор улэлэрин керуу, ырытыы.

- О5олоор биьиги бугуццу дьарыктан тугу биллибит? Тугу себулээтигит?

(о5олор эппиэттэрэ) Манан дьарыкпыт буттэ, ким бол5ойон истибит-кербут, кыттыспыт ол о5о маладьыас!